

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De gegevenen des Vaders komen tot Christus

"Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen; en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen"

Johannes 6:37

"Al wat Mij de Vader geeft."

Het komen tot Christus is niet afhankelijk van menselijke willekeur of van een menselijk besluit om eindelijk eens tot Christus te komen. De vastheid, de oorsprong van het komen tot Christus ligt boven, ligt in de eeuwigheid, in het eeuwige welbehagen van God de Vader. In het geven van de Vader.

Let erop hoe Christus het zegt: "Al wat de Vader gééft." Het is tegenwoordige tijd. Het is een daad van de Vader, dus niet alleen een beschikking. De Vader geeft zondaren aan Christus. Hij doet dit door hen te trekken (Johannes 6:44). Te trekken met de koorden van Zijn eeuwige liefde (Hosea 11:4).

Hij trekt ze door tijdelijke weldaden, door beproevingen, in het bijzonder door de prediking, maar vooral door de noodzakelijke inwendige trekking des Geestes.

Hierdoor wordt de vijandige wil verbroken, het harde hart week gemaakt, het verduisterde verstand verlicht, waardoor de zondaar gaat nadenken over zijn verloren toestand voor God. Dit alles brengt bij hem een gevoel van zondigheid, schuld en ongeluk teweeg. Hij weet zich vanwege zijn zonden doemwaardig voor God.

Toch voelt hij een neiging om niet bij God vandaan te vluchten. Hij wordt getrokken uit stad Verderf, uit het tolhuis, uit het werkhuis, uit het diensthuis, tot God in Christus. Immers er staat: "Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen." Het komen tot Christus is het allesbeslissende kenmerk van de gegevenen des Vaders. We kunnen een hele rij van kenmerken noemen die bijbels zijn, maar als dit ontbreekt, ontbreekt het meest

wezenlijke. De Schrift zegt duidelijk: "Wie de Zoon heeft, die heeft het leven, en wie de zoon niet heeft, die heeft het leven niet."

De grote vraag is: Wat is dat komen tot Christus? Ik las bij J.C. Ryle: "Het betekent die beweging der ziel die plaatsheeft wanneer een mens, zijn zonden gevoelende, en bevindende dat hij zichzelf niet kan redden, van Christus hoort, tot Christus zich wendt, op Christus vertrouwt, Christus vasthoudt, en met zijn gehele persoon op Christus steunt om behoudenis."

Dit komen is een gave Gods (Efeze 2:8), het is een toevluchtnemende daad des geloofs (bloedvloeiende vrouw), het is een aangevochten daad (vader van de maanzieke knaap), het is een volhardende daad (Kananese vrouw).

"En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

Hier zien we de gewilligheid van Christus om zondaren te ontvangen en zalig te maken van hun zonden. Christus zal zulke komende schuldverslagen zondaars niet afwijzen of terugsturen, maar in genade ontvangen, tot vergeving van zonden. Hij zal Zichzelf aan hen gaan wegschenken als het Brood des Levens (Johannes 6:35). Hij zal hen op Zijn leerschool nemen, opdat ze van Zijn lippen genade vernemen, van de hoogste Profeet en Leraar. Hij zal hen leren wat Zijn Priesterambt inhoudt. Hij zal hen beschermen en bewaren als hun gezalfde Koning. Hij zal voor hen bidden en optreden als de grote Voorspraak bij de Vader.

Grote zaken, die bij het begin van het komen tot Christus nog niet zo verstaan worden, maar later dieper uitgewerkt worden.

Kent u daar iets van?

K. Visser, Barendrecht

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van van ons blad is een meditatie van ds. K. Visser opgenomen over Johannes 6:37 "De gegevenen des Vaders komen tot Christus". Ds. P. den Butter bespreekt een boek met een bundel preken uit de eerste tijd van de Free Reformed Churches in Canada (emigrantenkerken). Ds. P. Roos schrijft een kritische artikel over 'profetie' en de manier waarop een krant zaken en ontwikkelingen soms weergeeft. Ds. Tanis schrijft verder over Paulus en Timotheüs "Voorbede in de gemeente". Ds. K. Hoefnagel schijft in zijn vragenrubriek over de oude profeet uit 1 Koningen 13. Zelf schreven we een artikel "Het lezen van de Heilige Schrift" naar aanleiding van een boekje van ds. Theodorus van der Groe.

Afscheid ds. B. de Romph

Ds. B. de Romph heeft vrijdag 27 januari j.l. afscheid genomen van de gemeente van Noordeloos in verband met verleend emeritaat. Vele jaren heeft ds. Romph de kerken in actieve dienst mogen dienen. De Heere heeft hem gegeven wat daartoe nodig was. We wensen ds. Romph en zijn vrouw van harte Gods zegen toe op hun verdere levensweg met allen die hen lief en dierbaar zijn. Het worde ds. de Romph gegeven dat hij nog wat jaren mag voorgaan in de kerken.

Ontmoetingsdag

We willen u alvast de datum en de sprekers doorgeven: D.V. Zaterdag 22 april in de Chr. Geref. Kerk te Werkendam Sprekers: ds. M. Vlietstra, ds. K. Hoefnagel, ds. P. Roos en ds. L.W. van der Meij.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 16 februari 2006 verschijnen, dus over drie weken. Kopij graag binnen donderdag 9 februari.

AvH

De voorgenomen bespreking van het reglement voor de kerkvisitatie onderbreek ik voor een actualiteit, die deze week mijn aandacht trok. Zijdelings heeft het natuurlijk wel te maken met een onderdeel van de kerkvisitatie, namelijk het toezicht op de leer.

Ik las in het RD een verslag van een "gemeentekonferentie van de Nederlandse tak van de charismatische New Winebeweging". Heel knap van het RD dat men deze beweging op het spoor gekomen is, want het was voor mij en anderen een onbekend verschijnsel.

Ds. J.G. Brienens sprak daar over profetie. Enkele regels uit de krant van maandag j.l.: "In de gave van de profetie haalt God geen enge dingen met ons uit. We raken de controle niet kwijt. Ook is het niet zo dat wij Hem kunnen uitknijpen" (wat een woord!). "We hebben af te wachten wat God geeft". Daarnaast werd gezegd: "We gaan het gewoon doen.

Ook al kun je het mis hebben".

Deze zinnen brachten mij in verlegenheid. Erover nadenkend, kwam ik tot enkele afwegingen die ik hierna weer geef.

Mijn eerste gedachte betrof hetgeen gezegd werd, op zichzelf beschouwd. Er ligt een zekere tegenstelling in. Eerst hoor ik van afwachten, later gaat het over gewoon doen, zonder afwachten, want er wordt reeds mee gerekend dat het fout kan gaan. Ik ga er voorlopig vanuit dat het verslag juist is.

Over profetie wordt de laatste tijd meermalen gesproken. Het heeft te maken met een toenemende aandacht voor de gaven van de Geest. Er is een opvatting die we aantreffen bij meerdere oude theologen die stellen dat de profetie na het afsluiten van de Bijbelse canon niet meer voorkomt. In dezelfde krant heeft onlangs drs. Blenk de gedachte geopperd dat profetie in de kringen van Gods kinderen toch meermalen wel voorkwam. Hij betrok het op zaken, die kunnen worden gezien als profetische voorzeggingen betreffende bepaalde gebeurtenissen in de toekomst. Zo kwam het voor dat ouders reeds bij de wieg van hun kind mochten geloven dat het kind behouden zou worden, of de Heere zou mogen dienen in het ambt. Er zijn veel voorbeelden van zulke uitingen te geven. Het kwam ook wel voor dat mensen inzichten kregen in politieke ontwikkelingen in de toekomst, waarbij dan het lot van de Kerk betrokken was. Dit alles stond weliswaar niet los van het Woord; het had alles te maken met een bepaalde toepassing van een Bijbeltekst.

Hierover heeft dan ook ds. Brienens gesproken; in woorden die bevreemding oproepen. Het lijken onbijbelse uitingen en meningen. De discipelen hebben dit zo niet gedaan, toen zij in verwachting heenleefden naar Pinksteren. Zij kenden een diepe afhankelijkheid. Er was een verlangen: "totdat over ons uitgegoten wordt de Geest uit de hoogte". De woorden van Brienens lijken op een avontuur waarop men op goed geluk begint.

Maar Abraham wist toch ook niet waar hij zou uitkomen? Ja, maar Abraham kreeg een bevel, terwijl er geen direct bevel is tot profeteren. Men zou het gebed om profetisch inzicht biddend in afhankelijkheid ter

hand kunnen nemen, maar profetie zonder meer kan men niet zo maar gaan doen. Deze gedachten geven een zeker klimaat aan, namelijk een zuiver Arminiaans getinte boodschap. Alles is maakbaar, zelfs profetie. Je moet wel afwachten wat God geeft, maar je hoeft niet te wachten totdat God het geeft. David kon zelf de moerbeziënbomen niet doen ruisen; hij moest wachten op Gods moment (2 Sam.5:24).

Er mag zeker verwachting zijn, in biddend opzien, maar de Heere behoudt Zelf souverain de leiding. In de lijn van Brienens doemt het gevaar van de valse profetie op. Let wel: het gevaar. Er zouden profeten kunnen optreden, profeten die brood eten. Het is goed dat over deze onderwerpen wordt nagedacht. Maar het is te betreuren dat het Bijbelse kader wordt verlaten. In de lijn van Brienens c.s. komen er wel enge dingen voorbij.

Nu moet ik me de vraag stellen of ik de spreker recht gedaan heb. Wat heeft hij nog meer gezegd. Ik kom nu in de tweede plaats tot de overweging dat misschien het verslag onbedoeld niet helemaal correct de bedoelingen heeft weergegeven. Misschien heeft Brienens wel willen zeggen dat we de zaak van de profetie niet langer mogen terzijde leggen, maar dat er aandacht aan geschonken moet worden. Dat zou kunnen. Misschien zijn er veel andere opmerkingen gemaakt, die de bedoeling verduidelijkt hebben.

Daarom nu ook iets over verslaglegging. Het gebeurt bijna wekelijks dat er berichten in de krant staan, die met pakkende koppen of sprekende slogans de aandacht trekken. Ik begrijp dat het voor een journalist mooi is om opzienbarende zaken te melden. Maar het komt veel voor dat een verslag niet voldoende aansluit bij de waarheid van hetgeen gezegd is.

Mijn artikel zou een ander doel kunnen dienen, namelijk dat u bij het doorbladeren van allerlei kranten er mee te rekenen hebt dat de bedoelingen er niet altijd helder en adequaat uit komen. Zelfs het RD ontkomt bij tijden niet aan het gevaar van een vertekend beeld.

Ga ik nog een stap verder dan kom ik tot de gedachte dat een journalist soms gebrand is op pikante opmerkingen en die doorgeeft als de hoofdzak, terwijl dat vaak anders ligt. Het vage gevoel heeft mij en anderen om

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

mij heen wel eens bekropen dat het RD bestaande meningen over onze kerken soms heeft versterkt door het verbreiden van geruchten en vertekende beelden. U merkt wel dat ik mij voorzichtig uitdruk. Maar ik hoor zulke vermoedens ook wel eens uit andere hoeken en richtingen. Er bestaat een zeker beeld over een groep of een kerk en deze beeldvorming wordt versterkt door wat de krant dan te vermelden heeft. Het lijkt me voor een christen-journalist een hele opgave om de christen te doen prevaleren boven de journalist. Het Reformatorisch gehalte moet ook blijken in de manier waarop we de feiten weer geven. Vat u dit niet op als een beschuldiging maar zie het liever als een knipperlicht om u te waarschuwen voor dreigende onjuistheden bij het lezen van een krantenverslag.

Dan nog een vierde opmerking die weer iets verder reikt dan de vorige. Ik gaf in het begin van dit artikel al aan dat ik mij erover verbaasde dat het RD de weg naar deze bijeenkomst gevonden had. Men zal zeker een uitnodiging hebben ontvangen. De afweziging is er dan of men er heen moet gaan of niet. Dat brengt mij tot de gedachte dat ons gewaardeerde dagblad een steeds breder wordende belangstelling toont voor allerlei kerkelijke en evangelische zaken. Niemand zal daar iets van mogen zeggen. Het is echter wel zo dat de wijze waarop men dan aandacht heeft voor allerlei verschijnselen en uitingen, getuigt van grenzen die verlegd worden.

Ik moet vaak denken aan de ontwikkelingen die zich in de loop der jaren voorgedaan hebben bij de EO. Toen de omroep werd opgestart, waren er duidelijk principiële uitgangspunten. De mannen van het eerste uur stonden voor hen principes. Ook toen waren deze wel eens anders dan de mijne, maar in de hoofdlijnen was er behoorlijke overeenstemming. Maar hoe anders is alles geworden door de tand des tijds. Ik behoeft dat niet aan te geven, want velen wijzen regelmatig op deze veranderingen. Nu is het zo dat er een andere omroep bestaat dan dertig jaar geleden. Ik neem aan dat de uitwerking van de beginselen in de dagelijkse praktijk niet eenvoudig is en dat men in oprechtheid van mening is dat de eerste lijnen te idealistisch waren. Het zal stellig moeilijk zijn om in omroepend evangelisch of reformatorisch te zijn. Maar

wij, langs de lijn, hebben deze ontwikkeling beslist niet mee kunnen maken en we zijn met velen van mening dat de koers duidelijk afwijkt van Gods Woord.

Bij het lezen van de krant heb ik toch vaak moeten denken aan eenzelfde beweging, die zich ook manifesteert bij het RD. De grenzen worden soms zodanig verlegd dat je soms de indruk krijgt dat men bezig is op te schuiven. *Panta rei*, alles beweegt. De EO, het RD, de Kerken, ook ik. Wij allen. Maar we moeten elkaar wel afremmen, als het mogelijk is en de een tegen de ander vermanen om het pand te bewaren. Blijf reformatorisch en geef deze zaken niet op; ruil de dingen niet in voor allerlei schijn, die ons omgeeft. Ik kan op deze plaats geen voorbeelden geven, maar ik heb wel meermaals de redactie gebeld om op sommige zaken te wijzen. Iedere dag ben ik weer verbaasd als ik erom denk, dat er weer een krant vol berichten op de mat valt. Steeds weer wil ik bedenken

dat het een bijna onmogelijke opgave is om vanuit Gods Woord over de zaken te schrijven. De achterban is verder ook heel erg breed en men moet ook in commerciële opzicht de zaken op orde houden. Het zal heel moeilijk zijn om steeds weer de juiste mensen te vinden die het Reformatorisch erfgoed in zich hebben. Ik leef mee met ieder die zijn best doet om er iets van te maken.

Daarom klemmt de vraag: Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden en dat geldt ook van de mens in het algemeen en van een krant in het bijzonder. Alleen de Heere en Zijn Woord kunnen hier uitkomst bieden. Zo heb ik enkele bij mij levende overwegingen weergegeven. Het begon met de New Winebeweging en het kwam uit bij het RD. Beide hadden iets met elkaar te maken. Het mes sneed naar twee kanten. Ook naar mijn kant. De vraag van psalm 119 geldt ieder!

P. Roos

PAULUS EN TIMOTHEÛS

Voorbede in de gemeente

Op tafel of in de kast van de consistorie ligt een kerkorde. De inhoud is van betekenis voor het kerkelijk leven. Ambtsdragers dienen daar steeds aan te denken en naar te handelen. Door te staan in een kerkverband heeft men zich daartoe verplicht. Eigen willekeur mag er niet zijn. Of daar steeds aan gedacht wordt, geloof ik niet. Mede hierdoor is er verwarring en verwijdering, zelfs afglijding van het beginsel der kerken. Het liturgisch handelen laat het zien. Het is nodig, nuttig en vruchtbaar te handelen en te leven naar de Schriften. Ook als het gaat over de orde in de kerk. Hiervoor kunnen we onder meer terecht bij de brieven van Paulus. In de brief van Paulus aan Timotheüs vinden we ook praktische aanwijzingen voor het gemeentelijk leven. Hoe het er dient toe te gaan in de christelijke gemeente. Het juist functioneren van de gemeente naar de wil van de koning van de Kerk Jezus Christus. Als Paulus het nu in hoofdstuk 12 heeft over de eredienst, dan wijst hij allereerst op het gebed. Met nadruk zegt Paulus: ik vermaan voor alle dingen dat er voorbede zal zijn. Daar moet niet licht over gedacht worden. Er dient niet alleen de betrokkenheid te zijn bij de

Woordbediening, maar ook bij de voorbede. Het openbare gebed heeft betekenis. De voorganger, de liturg, mag hier niet gemakkelijk mee omgaan. Verstand en hart dienen erbij betrokken te zijn, beheerst en geleid door de Heilige Geest, van tijd tot tijd. Wanneer het gaat over het gebed in de gemeente, dan spreekt de apostel van verschillende aspecten. Hij heeft het over smekingen, gebeden, voorbiddingen en dankzeggingen. Zoals het 'onze Vader' bestaat uit zes beden en toch door de Heere Jezus één gebed wordt genoemd, zo behoort wat Paulus noemt ook tot één en hetzelfde gebed. De veelvormigheid in het gebed heeft een speciaal doel: voor alle mensen. Dat wil zeggen: er moet voor alle mensen uit alle lagen van de bevolking voorbede gedaan worden. En dan heeft het woord 'voorbede' zelfs de betekenis van een verzoekschrift indienen voor een ander. Dat houdt dus nogal wat in. Het gebed is niet alleen voor de gemeente zelf, het mag geen binnenkerkelijk gebeuren blijven. De kerk is geplaatst in de wereld en dient te bidden voor de wereld. De Koning van de Kerk heeft de opdracht gegeven: gij dan bidt

aldus: Uw Koninkrijk kome. Het gaat immers om de uitbreiding van en de opbouw van het rijk des Heeren op de aarde. Alle mensen worden daarbij betrokken. Voor de Heere zijn er geen grenzen. Hij ziet de persoon niet aan. Hij denkt aan de persoon. Hij denkt eraan waar hij woont en welke huidskleur hij heeft. Indien de liturg zelf de liefde en de genade van de Heere mag bezitten, dan zal dat ook merkbaar zijn in het gebed voor de wereld. Het zal hem beheersen, want het geestelijk welzijn van mensen gaat hem ter harte. De eer en de verheerlijking van de Heere staan ook hoog aangeschreven. Hij ziet uit naar de glorie en de bloei van het Koninkrijk van de Heere, dichtbij en veraf. Door Paulus wordt de voorbede nader geadresseerd. Het moet geschieden voor koningen en alle hooggeplaatsten. Er moet gebed zijn voor de overheid. Zij is niet een machtsorgaan of een bepaalde instantie, maar door de Heere gesteld. Zij is daar van God de Heere verordend. Zij is Gods dienaar. Zeer positief stond Paulus tegenover deze werkelijkheid. Die ordinantie van de Heere mag niet wederstaan worden. Aan wat er staat in Romeinen 13 mogen we niet voorbijgaan. Zeker, de overheid draagt voor haar opdracht een eigen verantwoordelijkheid, maar zij kan voor de uitoefening van haar taak het gebed van de gemeente niet missen. De gemeente moet zich dit steeds bewust zijn. De oproep door Paulus tot voorbede onderscheidde zich van de houding die in zijn dagen algemeen tegenover de overheid werd aangenomen. Er was de aanbidding van de keizer, de vergoddelijking van de machthebbers. In het joodse gebed was alleen een plaats voor het uiterlijk welzijn van de keizer. De voorbede droeg een formeel uiterlijk karakter, meer niet. Paulus geeft duidelijk aan dat de overheid een plaats en taak van de Heere heeft verkregen, maar er mag niet vergeten worden, dat machthebbers mensen zijn. Als overheidspersonen hebben zij genade nodig, zij moeten kennen de bekering tot God en de verzoening met God door Jezus Christus, het leven in de vreze des Heeren.

Het hoofddoel van de voorbede is: "opdat wij ", gelijk Paulus zegt, "een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid." Dit moeten we goed op ons in laten werken. De overheid heeft niet voor de godsvrucht van de kerk te zorgen.

Dat doet de Heilige Geest door het Woord van de Heere. Als Gods dienaar heeft de overheid te zorgen dat de kerk zo kan leven en de kerk haar roeping in de wereld kan vervullen. Het is van groot belang voor het functioneren van de kerk dat er een overheid is, die de kerk beschermt, die haar haar vrijheid van werken en van spreken laat. In het gebed moet dus de voortgang van het werk des Heeren een grote plaats hebben. In ons land zijn we nog gezegend met een rechtsorde die het mogelijk maakt dat de kerk haar roeping kan vervullen. Het moge zo blijven. Alhoewel er signalen zijn die ons moeten verontrusten. Laten ook allerlei symptomen die in de kerk bemerkt worden niet verergeren, want dan kan de kerk haar bestaansrecht verliezen. Van de overheid mag de kerk daden verwachten, maar dat mag de overheid ook van de kerk. De opgedragen taak van de kerk naar de Schriften is blijvend. Bidden en werken mogen niet ontbreken. Een kerk die bij het Woord van de Heere leeft en dat Woord liefheeft zal de overheid ook wijzen op haar aanstelling door de Heere en daarin meeleven. Maar zij zal de overheid ook wijzen op de normen en waarden door de Heere gegeven en door Hem vereist. Door ons politieke stelsel moeten christelijke vertegenwoordigers naar het Woord spreken en handelen. Naar de aard van haar bevoegdheid en binnen de grenzen van haar opdracht zal de overheid haar taak moeten vervullen. Dat is Gods bestel met de overheid. Zeker, kerk en overheid hebben een eigen plaats. Maar we hebben een goddelijke roeping tegenover elkaar. Nalatigheid mag nimmer bij de kerk voorkomen. Er moet gebeden worden voor de orde en de eerbaarheid. Maar ook tegen chaos, nihilisme, verzuim en verzieking van de samenleving. In ons kerkboek staan christelijke gebeden. Eén ervan is het gebed voor al de nood van de christenheid. Daarin worden overheidspersonen genoemd en wat voor hun van belang

is. Laten we het lezen en meer dan dat. Laat ook gedacht worden aan en geleefd worden bij wat Paulus verder schrijft: want dat is goed en aangenaam voor God onze Zaligmaker, Welke wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen. Het is onjuist om aan deze laatste woorden te ontleen dat alle mensen in het verlossend werk van Jezus zullen delen en tot heil zullen komen. Paulus bedoelt: de Heere maakt geen onderscheid als het om het heil gaat. Het Evangelie komt tot alle mensen. De Heere roept, trekt universeel, wereldwijd. Men komt door het werk van de Heere tot de zaligheid, de eeuwige behoudenis, tot kennis der waarheid, tot erkenning van deze waarheid, dat er is één God en één Middelaar Gods en der mensen: de mens Christus Jezus. Hoogst actueel! Het wemelt van godsdiensten. Er is maar één God. Tot contact, tot gemeenschap met die ene God is een Middelaar nodig. Die ene Middelaar is Jezus Christus. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Hem. Door erkenning, beleving van deze waarheid is er alleen verlossing. Paulus zegt: dit getuigenis moet ik doorgeven. Ik ben erbij betrokken. Ik mag heraut, apostel zijn. Ik mag voor de heidenen een onderwijzer zijn in het geloof en in de waarheid. Paulus moet de heidenen in het geloof in Christus en in de waarheid van het Evangelie onderrichten en de weg wijzen. Zijn persoon staat niet buiten het ambt. Hij weet van geloof en waarheid. Matthew Henry zegt: de dienaren moeten prediken in geloof en waarheid. Zij moeten zelf getrouw zijn en betrouwenswaardig zijn. De pericop 1 Tim. 2:1-8 gaf veel onderwijs aan Timotheüs: hoe te leven met de voorbede. Denkend aan kerk en wereld. Een blijvende les voor nu, voor liturg en gemeente. Want bidden, ook voorbidden vraagt meebidden.

M.C. Tanis

STEMMEN UIT HET VERLEDEN

In de kringen van onze zusterkerk in Noord-Amerika, de Free Reformed Churches, verscheen kort geleden een boek onder de titel 'Voices from our Heritage'. Het gaat hier om een bundel preken, gehouden door predikanten in de eerste tijd van de Free

Reformed Churches. U weet natuurlijk, dat deze kerken emigrantenkerken zijn. De meeste van deze kerken zijn ontstaan toen vele Nederlanders naar Canada emigreerden. In de bestaande Canadese kerken konden ze het niet vinden, onder andere van-

wege de taal, die men nog niet erg machtig was. Maar velen konden zich ook niet vinden in de prediking die ze daar konden horen. Vandaar dat de behoefte hoe langer hoe meer werd gevoeld om ook in de nieuwe wereld de boodschap te kunnen horen, die men van huis uit gewend was.

Zo zijn de eerste Free Reformed kerken ontstaan, al werden ze in die tijd nog anders genoemd. Welnu, uit de mond en/of uit de pen van de predikanten die deze kerken in de beginperiode hebben gediend, zijn de preken gevloeid, die nu in deze bundel zijn samengebracht.

Het gaat om preken van de predikanten J. Hamstra, J. Tamminga, Jac. Overduin, W.F. Laman, Joh de Waal, C. Noordegraaf en G. Bilkes. Op ds. J. Hamstra na hebben ze voordat ze naar Canada vertrokken allemaal één of meer dan één gemeente in ons land gediend. Maar toen de roeping van overzee kwam meenden ze die roeping te moeten opvolgen en ze zijn gegaan. Op de predikanten G. Bilkes en Joh. de Waal na zijn ze er ook allemaal gebleven en zijn ze daar - intussen ook al weer heel wat jaren geleden - gestorven en begraven.

Om de herinnering aan hen levend te houden en om met name de huidige generatie kerkleden te helpen het verleden niet te vergeten is de bundel uitgegeven, opdat de 'voices' van de genoemde predikanten nog gehoord zouden blijven.

Omdat het hier gaat over predikanten, waarvan verschillenden al geruime tijd geleden overleden zijn - ds. Laman bijvoorbeeld al in 1964 en ds. Noordegraaf in 1968 - is een korte levensschets van allemaal opgenomen, geschreven door de jonge predikant D.H. Kranendonk uit Bornholm. Daarmee heeft hij onder meer heel wat gesprekken gevoerd met nabestaanden van deze voorgangers. Zodoende krijgen we een helder beeld van wie zij waren.

De preken laten zien, dat ook in de Free Reformed Churches de accenten niet altijd door iedereen op dezelfde aspecten van het Evangelie vielen. Zo was het immers ook in de 'moederkerk' in Nederland. Maar al moet dan worden geconstateerd dat de ene preek sterker is in wat we het bevestigend element noemen dan de andere

preek, van allemaal kan zonder aarzeling gezegd worden dat ze wel degelijk schriftuurlijk-confessioneel zijn. Ze ademen ook heel sterk de geest en de sfeer die op te merken is in vele van de preken in onze kerken uit dezelfde tijd. In dat opzicht waren het eigenlijk ook 'hollandse' preken, maar dan wel uitgesproken en geschreven in de engelse taal. Een taal die in vele gevallen eigenlijk alleen maar vertaald nederlands is. Zo ging dat in die tijd en niemand in de kerken had daar toen moeite mee, aangezien verreweg de meeste gemeenteleden ook niet volmaakt engels spraken.

Overigens doet zich hierdoor af en toe wel een moeilijkheid voor. Het valt ook niet altijd mee om een goed engels woord te vinden voor de vertaling van een hollands woord. Ik geef één voorbeeld. In de levensschets van ds. W.F. Laman komt de uitdrukking voor, die zij, die hem geregeld hebben horen preken (en daar hoor ik zelf ook bij) hem meermalen hebben horen uitspreken. Deze uitdrukking, omteentoe de Heere Jezus: 'Aan Hem heb ik eeuwig genoeg en van Hem krijg ik nooit genoeg'. Ieder, die nederlands spreekt als zijn moedertaal, weet wat hier bedoeld wordt. 'Van iemand genoeg krijgen' betekent: iemand zat worden en daarom de band met zo iemand losser willen maken. Welnu, ds. Laman wilde er mee zeggen, dat zoiets bij hem nooit het geval zou zijn ten aanzien van de Heere Jezus. Hem zou hij altijd nodig hebben. Trouwens, door wat hij in de Heiland had leren zien was de band die hem met Hem verbond een onverbreekelijke geworden. Nee, nooit zou hij Hem los kunnen laten; nooit zou hij genoeg van Hem krijgen.

Dat was wat bedoeld was. Maar hoe vertaal je zoiets in het engels? Is er een engelse uitdrukking die precies hetzelfde weergeeft? Ik denk het niet. Ga je dan toch vertalen dan komt er iets te staan wat eigenlijk wat anders betekent. De vertaling 'of Him I never receive enough' zegt heel wat anders. Dat klinkt zelfs een beetje 'hebberig'. Er lijkt mee gezegd te worden: het is nooit genoeg wat Hij mij geeft; ik moet steeds meer van Hem hebben. Maar dat was natuurlijk nooit de bedoeling van ds. Laman.

Ik noem dit om iets te laten aanvoelen van de moeilijkheid van vertalen. De gevoelswaarde van bepaalde woorden is niet altijd over te brengen, ook

al vertaal je zo letterlijk mogelijk. Waarom ik dit voorbeeld ook noem, is omdat ik persoonlijk zoveel herinneringen aan de genoemde predikanten heb en zelf nog heel goed weet dat hij deze uitdrukking gebruikte. Daarmee sprak voor mij in mijn jeugd jaren al zo heel duidelijk, dat deze man iets bezat wat ik niet had en meermalen was ik jaloers op hem, dat hij dit zo vrijmoedig mocht getuigen. En nu ik zelf door Gods genade iets verstaan mag van wat hij toen al verstond zeg ik het mijn vroegere leermeester van harte na. Aan Christus heb ik eeuwig genoeg en van Hem krijg ik nooit genoeg.

Onder het lezen van zijn levensschets en zijn preken kwam er veel van vroeger terug. Dat is het mooie van zulke herinneringen uit het verleden. Anderen zullen dat hebben als ze van de andere hier genoemde predikanten lezen. Zo wordt de band met het voorgeslacht gevoeld. En laten we dankbaar zijn voor dat voorgeslacht, zeker als de Heere hen heeft willen gebruiken voor ons eigen heil.

U begrijpt het al, dat ik de verschijning van 'Voices' toejuich. Het is goed om het verleden in gedachtenis te houden. En hen te gedenken, die toen ons het Evangelie hebben verkondigd. Natuurlijk heeft het boek allereerst betekenis voor de mensen in Noord-Amerika. Maar omdat velen in ons land herinneringen zullen hebben aan of of meer van de genoemde predikanten zou het goed kunnen zijn, dat zij ook van de gelegenheid willen gebruiken om nog eens terug te blikken in het verleden. Als ze dat via dit boek willen doen moeten ze natuurlijk wel enige kennis van het Engels hebben. Maar het is de moeite waard.

Nog een opmerking tot slot. Aan het eind treffen we een paar pagina's 'Endnotes' aan. Aantekeningen bij wat in de tekst staat. Het viel mij op, dat de nummering van deze aantekeningen wat in de war is geraakt en niet geheel spoort met de nummering in de tekst. Maar dit is van minder belang.

Het boek is te bestellen bij
Marlies Procee
Voorthuizerstraat 119
3881 SB Putten.
Tel. 0341-356673;
email: marliesprocee@hotmail.com
De prijs is € 11,50

P. den Butter

Lezen zonder vrucht

Het lezen van Gods Woord en geschriften gegrond op Gods Woord is nuttig en geboden. Niemand van onze lezers zal dat bestrijden. De Zaligmaker heeft immers Zelf gezegd: "Onderzoekt de Schriften." Het is de wil van God dat we tijd nemen voor het onderzoek van Zijn Woord. Hoeveel of hoe weinig tijd neemt u daarvoor? Wanneer we in de krant lezen hoeveel tijd de wereld neemt om bezig te zijn met haar zaken, moeten we ons dan niet schamen wanneer we bedenken hoe weinig tijd er vaak genomen wordt voor het lezen en overdenken van Gods Woord? Hoeveel tijd wordt besteed aan dingen die geen waarde hebben voor de eeuwigheid? Ook wat het lezen betreft dient bedacht te worden dat één ding nodig is. Aan het maken en lezen van vele boeken is geen einde. Veel lezen is vermoeiing des vleses. Het komt uiteindelijk aan op deze zaak: "Vrees God en houd Zijn geboden, want dit *betaamt* allen mensen." Het is allereerst noodzakelijk Gods Woord te lezen en te onderzoeken. Want Gods Woord leert ons wat wedergeboorte en waarachtige bekeering is, Gods Woord onderwijst ons in de weg der zaligheid. De Bijbel toont ons hoe God met opluistering van al Zijn deugden verloren Adamskinderen naar Zijn welbehagen zaligt. De Bijbel spreekt van de twee wegen die er zijn. Iedere lezer van ons blad zal zeker Gods Woord lezen. Maar daarmee is nog niet alles gezegd. Dat wil nog niet zeggen dat het dan in orde is met zo iemand. Dat houdt niet automatisch en vanzelfsprekend in dat het lezen ook vrucht afwerpt in het leven. Niet alle lezen van de Bijbel is hetzelfde. Daar wijst het boekje van ds. Theodorus van der Groe ons duidelijk op. Het kan voorkomen dat het lezen van de Heilige Schrift en boeken die daarop zijn gegrond geen vrucht afwerpt. Hoe komt dit? Waardoor wordt dit veroorzaakt? Ds. Theodorus van der Groe wijst erop dat er veel mensen zijn die zonder gevoel of aandoening lezen. Het ontbreekt bij deze lezers aan ernst en aandacht. Daarom laat het gelezene geen blijvende indruk in het hart na. Zulke lezers bidden niet ernstig en oprecht tot God. Zij smeken niet voor, onder of na het lezen van Gods Woord om de verlich-

tende werking van de Heilige Geest. Zij vragen niet om een zegen over de lezing van Gods Woord. Geesteloos en zonder zich voor te bereiden gaan zij lezen. Zulke lezers gaan er niet gebukt onder dat zij Gods Woord niet echt verstaan. Dat zij blind zijn voor wat Gods Woord hen voorhoudt. Een andere oorzaak is dat de harten van zulke lezers ijdel en aardsgezind zijn. Hun harten zijn vol van de wereld en wereldse zaken en daarentegen leeg van God en goddelijke zaken. De gedachten en verlangens gaan uit naar de dingen van deze wereld. De harten zijn vol van zonden en verdorvenheden. Daardoor is het onmogelijk aandachtig het Woord van God te lezen. Zulke lezers zijn ermee tevreden als zij maar een gedeelte van Gods Woord hebben gelezen. Dan hebben zij hun plicht gedaan. Van der Groe schrijft dat zulke lezers op deze manier hun eeuwige verdoemenis verzwaren. Hoe langer iemand leest op boven beschreven manier, hoe harder en ongevoeliger het hart wordt onder het lezen. We lezen op blz. 18 het volgende: "Want hun bedorven en vleselijk verstand krijgt door deze dagelijkse oefening geleidelijk aan zo'n gemeenzaamheid met alle dingen van Gods Woord, dat zij eindelijk op een even gemakkelijke wijze kunnen denken, horen, lezen en spreken van God, van hel en toorn, en van Christus en de hemel, als van de geringe dingen van weer en wind, en wat er alle dagen in de wereld voorvalt." Staat u soms schuldig aan deze vorm van lezen? Bekeert u daarvan. Dan zou u al de tijd beklagen dat u zo vruchteloos gelezen hebt. Laat ieder zich eens afvragen wat voor vrucht het lezen van Gods Woord heeft nagelaten. Van der Groe schrijft erg aangrijpende dingen op blz. 19: "Geloof, geloof toch eens dat de hel het allerheetst zal branden voor die mensen, die al hun dagen de beste predikaties gehoord, de beste boeken gelezen, en nochtans zich niet bekeerd hebben." Van der Groe verbindt hier de opwekking aan om op de juiste wijze Gods Woord te lezen.

Vruchtbaar lezen

Van der Groe begint met op te merken dat lezen en *bidden* samen dienen te gaan. Wie duizend uren leest en niet bidt, leest zonder vrucht. Je

kunt niet zomaar gaan lezen zonder het besef dat je in het lezen afhankelijk bent van de Geest Gods Die in al de waarheid leidt. De mens is van zichzelf onbekwaam Gods Woord werkelijk te verstaan. Het is zo nodig dat de Heilige Geest het verstand en het hart opent voor Gods Woord. Lezers die dat niet beseffen omschrijft Van der Groe als volgt: "Hun lezen is als een droom." Zij gaan met de Bijbel om net als kinderen omgaan met hun speelgoed. Opnieuw treffen we ernstige, waarschuwendende woorden van Van der Groe aan (blz. 53): "Met veel lezen, zonder ernstig bidden, kunnen de mensen hun verdoemenis verschrikkelijk verzwaren." Van der Groe roept op met dat misbruik te breken. Zoals iemand die lichamelijk blind is geen gewoon boek kan lezen, zo kan een geestelijk blinde de Bijbel niet lezen. Van der Groe roept op de Heere Jezus te voet te vallen met het gebed: "Jezus, Gij Zone Davids, ontferm U mijner; dat ik ziende mag worden." Om met vrucht Gods Woord te lezen dient er ook hartelijke *aandacht* te zijn. Wie niet met vurige en warme aandacht leest, moet niet verwachten dat het lezen enige vrucht zal afwerpen. Een bakker kan immers zijn brood niet bakken in een koude oven zonder de hitte van het vuur. Er dient ook gelezen te worden met goede *kennis* en verstand. Het is droevig te lezen zonder te verstaan wat men leest. De Moorman verstond eerst niet wat hij las. Filippus heeft hem Gods Woord uitgelegd. Van der Groe merkt op dat er tegenwoordig veel Moormannen zijn die altijd lezen zonder het te verstaan. Het ergste daarvan is dat men daar niet gebukt onder gaat. Er dient gelezen te worden met een hartelijk *geloof* in de waarheid. Van der Groe schrijft het volgende neer op blz. 63: "Een mens die met zijn hart niet gelooft hetgeen hij leest, die houdt het in de grond alles voor leugen wat hij leest." Van der Groe noemt de grondslag van het geloof kennis. Wat iemand niet begrijpt, kan hij ook niet als waarheid aannemen en op de juiste wijze geloven. Op veel harten ligt het deksel van blindheid en ongelooft. Bent u het juk van de duisternis en van het ongelooft moe geworden? "Geloof dat de hel nooit iemand zal ontvangen die maar een oprecht geloof begeert te hebben uit de hand van Christus." (blz. 67) Er dient gelezen te worden met een *week en gevoelig hart*. Van nature hebben we een stenen hart. Zo'n hart

is niet vatbaar voor Gods Woord. Zoals water een steen alleen aan de buitenkant nat maakt, zo blijft het Woord van God aan de buitenkant van het stenen hart en dringt er niet in door. Mag u een verbroken hart met u omdragen? Is uw hart week en gevoelig gemaakt? Dan zal het lezen van Gods Woord vrucht nalaten. Een kenmerk van een week en gevoelig hart is dat het gewillig is om te scheiden van de liefste boezemzonden zonder er ook maar één van aan de hand te willen houden. Vruchtbaar lezen is ook lezen *met inkeer tot zichzelf*. Medicijnen die wij zien en in onze handen hebben, helpen niet. Medicijnen moeten ingenomen worden. Het is nodig de geestelijke kwalen en ziekten te leren kennen en zo de medicijnen te gebruiken die Gods Woord bevat. Het Woord Gods dient ook *overdacht en herkauwd* te worden. Gods kinderen worden in de Bijbel vergeleken met de reine dieren die hun eten herkauwen. Het Woord Gods dient bemediteerd te worden. Van der Groe waarschuwt in dit verband voor overgeestelijke mensen die geen zin meer hebben om hun werelds beroep uit te oefenen en zich zogenaamd helemaal willen toewijden op de Goddelijke en hemelse dingen. "Dergelijke mensen vindt men (zoals dat op zichzelf Gods heilig gebod en ordonnantie is) altijd in de kerk en onder alle middelen, steeds bezig met het Woord en met godgeleerde boeken, geestelijke gesprekken, enzovoort, van welk schijngeestelijk werk hun zielen en lichamen als aaneenhangen. Dit is door de tijd hun aangenomen levenswijze geworden, waarvan zij op geen enkele manier weer zijn af te brengen, maar waarin zij dagelijks wandelen." Hij beschuldigt hen van "schandelijke traagheid, achteloosheid en verzuim van hun wereldlijke bezigheid, als zou die veel te laag en te gering zijn voor zulke hooggeestelijke karakters." Van der Groe schrijft dat ieder gewetensvol en nauwgezet zijn aards beroep moet uitoefenen. Het Woord dient men te *bewaren en vast te houden in het hart*. Voor Gods kinderen is Gods Woord de allerkostelijkste en dierbaarste schat. Zij willen liever heel de wereld missen dan het Woord van God. Het Woord Gods heeft voor hen zeer grote waarde en zij begeren het te bewaren en vast te houden in het hart. David vertolkte dit als volgt: "Uw getuigenissen zijn wonderbaar, daarom bewaart ze mijn ziel." Hij

bewaarde Gods getuigenissen diep in zijn hart. Die hadden voor hem meer waarde dan wereldse eer en rijkdom. Het Woord dient *in praktijk gebracht te worden*. Al wat men weet van het Goddelijke Woord en niet heeft gedaan zal voor de verlorenen een hel in de hel zijn. Het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn dan vele duizenden van christenbelijders, die alle dagen de middelen van het Evangelie zo overvloedig gehad hebben en de heilige Schriften gedurig gelezen hebben, terwijl ze nooit met rechte ernst naar de praktijk der waarheid gestaan hebben. (blz. 87 en 88). Op blz. 91 lezen we opnieuw zeer aangrijpende woorden: "Want elk onderzoek en alle kennis van het Woord, zonder een ware praktijk van de Geest, is toch niet anders dan de gloeiende oven van de hel zevenmaal heter voor onszelf te stoken, tegen de grote dag van de wraak, waarop een vertoornd God ons voor eeuwig daarin zal werpen." Er dient tenslotte gelezen te worden *in het licht en aan de voeten van Christus*. Christus maakt onder het lezen aandachtig, doet Zijn Woord verstaan, neemt schellen van de ogen weg, maakt harde harten week en opent de harten zoals bij Lydia. Christus doet de hemelse kracht en zoetheid van Zijn Woord smaken. Er dient gelezen te worden in het licht van de Zon der gerechtigheid en aan de voeten van de grote Leermeester. We besluiten met het slot van het lezenswaardige boekje: "O, met wat voor geestelijke vrucht en zegen zullen zij dan het Woord Gods dagelijks lezen, en met wat voor heilige kennis en onuitsprekelijk ziels-

vermaak zullen zij dan voortdurend geleid worden in al de waarheid! Hoe zullen zij dan door de Heere dagelijks geleerd worden en steeds opwassen in de genade en in de kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus (2 Petr. 3:18). Het is zeker dat niemand in staat is de zalige voordelen te noemen die wij, door de genade van Christus, dan zullen doen met het Woord der zaligheid, indien wij het dagelijks maar eens zouden horen en lezen aan de voeten van die hemelse Leermeester, Die de ogen van de blinden opent, en 'Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing' (1 Kor. 1:30)."

Het opnieuw uitgegeven werkje van ds. Theodorus van der Groe verscheen voor het eerst in het derde deel van de *Schatkamer van uitgelezenen Godtgeleerde verhandelingen door Ralph en Ebenezer Erskine*, uitgegeven in 1747 bij Hendrik van Pelt en Adrianus Douci te Rotterdam. In de herdrukken van de *Schatkamer* werd het steeds opgenomen. In 1898 verscheen voor het eerst een afzonderlijke uitgave. Het boekje is nu opnieuw uitgegeven in hedendaagse spelling.

N.a.v. Theodorus van der Groe, *Het lezen van de Heilige Schrift*, 3^e druk, gebonden, 96 blz. €11,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1954-4.

VRAGENRUBRIEK

De oude profeet.

Eindelijk is een vraag, in oktober al gesteld, aan de beurt! Ik probeer de volgorde van binnenkomst aan te houden, maar dat lukt niet altijd. De vraag luidt als volgt:

Deze week lasen we na het eten 1 Koningen 13 over de man Gods uit Juda, die door een oude profeet wordt verleid om terug te keren naar Bethel om brood te eten en water te drinken. Ik heb me al heel vaak afgevraagd wat die oude profeet er voor belang bij had om die man Gods te

verleiden. Hij had er zelf geen voordeel van en het kost de man Gods het leven. En dan maakt hij een weeklage en zegt: Ach, mijn broeder. Weet u hoe dat nou zit, want in de kanttekening staan er verder ook geen bijzonderheden over geschreven.

De vraag is duidelijk en zal wel bij meerderen leven. Het antwoord is niet gemakkelijk te geven. Want het gaat om de motieven van het hart van de oude profeet te Bethel, en het mensenhart is donker en diep. Wie zal het kennen? Slechts de Heere doorgrondt en kent het hart.

De geschiedenis is boeiend. In het laatste prekenboekje van ds. P. Beekhuis kunt u ook een treffende preek van hem over deze geschiedenis lezen!

Als Jerobeam de kalverendienst invoert, onder andere in Bethel, en de inwijdingsceremonie plaats vindt, treedt er plotseling een profeet uit Juda naar voren, die Gods oordeel over deze zondige gang van zaken uitspreekt. De verontwaardiging van koning Jerobeam maakt plaats voor verbijstering, als hij zijn uitgestoken arm niet meer in kan trekken. Op het gebed van de man Gods komt het met Jerobeam weer goed en hij ondergaat een krachtig bewijs dat God niet met Zich laat spotten.

Nog amper van de schrik bekomen nodigt hij de profeet uit om zijn gast te zijn en een geschenk aan te nemen. Dit tekent de koning. Er is geen enkele sprake van inkeer. In plaats van terstond het door hem opgerichte heiligdom met de grond gelijk te maken, gaat hij – ook na de ernstige dingen die even later weer gebeuren – gewoon door! Geen dankoffer aan de Heere Die hem weer heeft genezen! Wel wil hij de man Gods een kadootje geven. Om te laten zien dat hij toch best wel aardig is en niet zo'n goddeloze man als werd voorgesteld? Dan klinken de woorden van de profeet uit Juda dat hij niet langer in Bethel mag verkeren, maar zelfs de kortste weg terug naar huis moet nemen. Zo spoedig mogelijk weg uit Bethel! Zo moet de profeet de toorn van God demonstreren, Die Zich vanwege zulk een heiligschennis in Bethel in toorn verwijderd.

Er woont daar ook nog een oude profeet in Bethel, een slappeling, die dan wel thuis blijft van de ceremonie (zijn zonen gaan wel!), maar er ook niet tegen optreedt. Als zijn kinderen hem in geuren en kleuren vertellen wat er gebeurd is, en hem ook alles hebben verteld wat de man Gods heeft gezegd, wordt de oude man opeens actief. Hij was dan wel oud, maar nog levendig genoeg in de boosheid. Zijn zonen moeten zijn ezel zadelen en spoedig reist hij de man Gods achterna.

Vreemd nietwaar? Hij heeft toch gehoord dat de profeet uit Juda op Gods bevel niet langer in dat goddeloze Bethel mag blijven, en nu wil hij hem terug halen! De vraag waarom hij zo graag de man Gods weer in Bethel wil hebben, komt zo aan de orde. Maar de oude profeet handelt

nu bewust tegen Gods geopenbaarde wil in! Hij zondigt tegen licht en beter weten in!

We moeten hem dus zien als een handlanger van de vorst der duisternis. De gebeurtenissen bij de inwijding van het heiligdom hebben heel veel indruk gemaakt. Luister maar eens naar de opgewonden verhalen van de zonen van de oude profeet. En daar heeft de duivel een grote hekel aan. Want indrukken aangaande God en godsdienst zouden wel eens tot inkeer en op de knieën kunnen brengen! Dat wil hij koste wat het kost verhinderen.

En de duivel is slim. Hij reist de profeet als profeet achterna. Hij zal de jongere profeet als profeet overtuigen dat hij terug mag keren. Ja, ik heb het over de duivel. Hij is het die in de gedaante van de oude profeet de profeet uit Juda zal proberen te verleiden. O wat is de duivel toch slim. En wat is hij gevaarlijk als hij een prediker, de preekstoel of de kathedraal gebruikt om zijn doel te bereiken en het Woord van God krachteloos te maken en zielen te misleiden voor de eeuwigheid.

Wat waren nu de motieven van de oude profeet? Want hoewel de duivel achter dit alles zit, vindt hij in die oude profeet toch maar een gewillig werktuig!

Er is zeker ook sprake van een geldingsdrang. Laten de mensen weten, zo denkt hij, dat ik er ook nog ben! Ze zien me misschien als een uitgerangeerde locomotief, maar ik zal ook nog van me laten horen! Wat de koning niet voor elkaar kon krijgen, zal ik doen! Toen de goddeloze koning hem benaderde, weigerde hij natuurlijk. Maar als ik, een collega, een mede-knecht Gods hem benader, dan zal je zien, dat hij terug komt!

Deze zonde is psychologisch te verklaren. Zijn geweten klaagde hem natuurlijk wel aan vanwege zijn ontrouw en slap gedrag, maar nu ziet hij een kans om zich naar buiten toe te laten zien als een goede collega en vriend van de profeet uit Juda. Dat zal indruk maken, weet u! Straks lopen ze samen door Bethel en neemt de jonge profeet aan de maaltijd deel, in het huis van de oude profeet. Door een openlijke omgang met die moedige profeet, zoekt hij zijn eigen slapheid en schuld te compenseren.

Toch is het voornamelijk een duivelse ijver om Gods Woord krachteloos te maken. Want als de mensen in Bethel straks de profeet uit Juda vriend-

schappelijk de maaltijd zien gebruiken bij hun eigen dominee, trekken ze al gauw hun (verkeerde) conclusie. Het scherpe woord dat hij die morgen bij het altaar sprak, hoeft kennelijk niet zo nauw genomen te worden! Hij zei dat nu allemaal wel, maar het valt in de praktijk nog wel wat mee. Hij zei toch immers eerst dat hij gauw weg moest, en zie hem nu eens zitten daar aan tafel!

Het is verkeerd geweest van de Judeese profeet om met die sluwe vos mee te gaan. Hij kon weten dat God Zichzelf niet tegensprekt en een eventuele tegenorder niet via derden laat lopen. Zijn straf wordt spoedig aangekondigd. De oude profeet, die werktuig van satan wilde zijn, wordt nu tegen wil en dank werktuig van de Heere. Het oordeel wordt aangekondigd. We kennen de geschiedenis verder. God gaat opnieuw spreken. En al die gebeurtenissen op die bewogen dag moeten het in de morgen verkondigde oordeel over Bethel dubbel en dwars onderstrepen. Wees gewaarschuwd, zo wilde God Zelf maar zeggen, nu door Zijn gedode knecht: Mijn Woord zal bestaan, bekeert u!

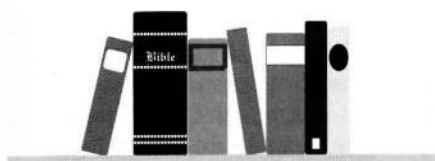
Jerobeam heeft zich in ieder geval niet bekeerd. De meesten niet, zo valt te vrezen. Een mens kan alles meemaken in zijn leven en toch dezelfde blijven. Hij is hard en onwillig. Wees maar gerust bang voor uzelf en bid om bekerende genade. En dat een indruk niet voorbijgaand zal zijn, maar vrucht mag afwerpen!

Tenslotte: ik hel er toe over te denken dat al deze gebeurtenissen voor die oude profeet nog tot zegen zijn geweest. Terwijl het in Jerobeams paleis stil blijft en hij met zijn vrouw een glas wijn drinkt bij het haardvuur, horen we van de oude profeet toch andere dingen. In de eerste plaats ziet hij Gods hand in de dood van de jongere profeet. En hij houdt dat niet voor zich! Ten tweede voelt hij zijn verantwoordelijkheid. Als er iemand is die de profeet begraven moet, dan is hij dat wel. Die plicht rust op hem. Kunnen we daar een boetedoening in zien?

Vervolgens legt hij hem in zijn eigen graf. Daarmee eert hij de godsgezant, die toch ook door zijn toedoen aan zo'n droevig einde kwam. Het 'ach, mijn broeder', was de gebruikelijke weeklacht bij een dode en diens graf. Betrof het je vader, dan riep men: mijn vader, mijn vader! Hier, mijn broeder! Hij weet hem toch zijn broeder en schaamt zich daarvoor nu niet.

Bovendien is de oude man op zijn plaats terecht gekomen, als hij onomwonden verkondigt dat de woorden tegen Jerobeam en het altaar uitgesproken, wis en waarachtig vervuld zullen worden! De taak van de profeet uit Juda wordt overgenomen door de oude profeet. We hopen dat hij inderdaad tot inkeer is gekomen. En dat zijn prediking niet ongezegd is gebleven. Ja, dat de prediking van beide profeten en al Gods knechten ook u en mij tot eeuwige zegen mogen zijn.

K. Hoefnagel

BOEKBESPREKINGEN

Ds. G.M. de Leeuw, *Meer dan Salomo is hier, 52 meditaties bij het ouder worden, gebonden, 166 blz., € 14,95, Uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes, ISBN 90-76466-44-0.* De auteur diende als predikant de Gereformeerde Gemeenten van Barneveld en Lethbridge. Hij mag nu arbeiden in Rock Valley in Amerika. Het boek is in een duidelijke letter uitgegeven zodat ouderen het gemakkelijk kunnen lezen. Maar ook jongeren kunnen hun winst doen met dit boek. Elke week kan aan de hand van het kerkelijke jaar een Schriftgedeelte worden overdacht en een Psalmvers gezongen worden. Tenslotte willen wij enkele regels doorgeven uit een meditatie over Efeze 5:15 en 16 "Ziet dan, hoe gij voorzichtiglijk wandelt, niet als onwijken, maar als wijzen. De tijd uitkopende, dewijl de dagen boos zijn." De bedoelde regels luiden als volgt: "Bent u, Efeziërs onvoorzichtig, zo onderwijst Paulus hen, dan zal de Naam en de zaak des Heeren daardoor geen kleine, maar grote schade lijden. Hoe meer u van God ontvangen hebt, hoe meer onderwijs u genoten hebt op de leerschool van de Heilige Geest, de Geest der ontdekking, des te duurder is uw verplichting te wandelen als een kind des lichts. Wees voorzichtig. Neemt u nu deze vermaning ter harte? Dan zal mede daardoor het Koninkrijk Gods gestalte krijgen, want overeenstemming van leer en leven is nog altijd de bouwstof voor het huis Gods (Ps. 122, Jac 3:13, 1 Petr. 2:5)."

Maarten Luther, Beloften van Troost, De zaligsprekingen, 95 blz. gebonden, € 12,50, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 90-336-0576-7. Erika Heijboer heeft de preken van Luther over de zaligsprekingen uit het Duits vertaald en voorzien van een inleiding. De preken zijn afkomstig uit een serie over het Mattheüsevangelie die voor het eerst verscheen in 1532 in Wittenberg. Ook is de 'voorrede' van Luther opgenomen en het 'besluit'. De vertaling van de preken blijft dicht bij de originele uitgave. Dit brengt met zich mee dat de scheldwoorden die Luther voor zijn tegenstanders gebruikte, niet zijn weg vertaald. We komen veel behartenswaardige en leerzame dingen tegen in de preken van Luther over de zaligsprekingen. In het evangelie naar de beschrijving naar Mattheüs gaat Luther verklaren wat het betekent dat Jezus Zijn mond opende en trekt daarbij lijnen naar de prediking. Om u een indruk te geven citeren wij van blz. 23 en 24 het volgende: "Zoals gezegd is één van de kenmerken van een goede prediker, dat hij zijn mond niet dichthoudt. Hij moet openlijk zijn ambt uitoefenen, zodat iedereen moet zwijgen en hem moet laten optreden als iemand die een Goddelijk recht en bevel heeft. Bovendien moet hij zijn mond in alle vrijmoedigheid openen. Dat betekent dat hij niet zwijgt of mompelt, maar de waarheid predikt die hem bevolen is. Hij moet dit moedig en onverschrokken belijden en vrijuit verkondigen. Hij mag daarbij niemand ontzien of verschonen, wie of wat daardoor ook geraakt wordt. Het hindert een prediker verschrikkelijk als hij zich erom bekommert wat de mensen graag horen en wat niet, of wat hem zou kunnen schaden of in gevaar brengen of waardoor hij uit de gunst zou kunnen raken. Maar als hij hoog op een berg op een openbare plaats staat en vrij om zich heen ziet, moet hij ook vrijuit spreken en geen mens schuwen, wie hij ook ziet. Hij moet geen blad voor de mond nemen, geen rekening houden met goede en kwade heren en edelen, geld, rijkdom, eer en macht, schande, armoede of schade. Hij moet er slechts op toezien dat hij zegt wat zijn ambt beveelt. Daarom staat hij immers daar.

Christus heeft het predikambt niet ingesteld om geld, goed, gunst, eer en vriendschap te verwerven of om er voordeel mee te doen. Het dient om de waarheid openlijk te verkondigen,

het kwaad te bestraffen en te zeggen wat tot nut, heil en zaligheid van de ziel dient." Dit zijn woorden die nog niets van hun betekenis hebben verloren. Predikers mogen de hoorders niet naar de ogen zien. Zij dienen Gods Woord te prediken zonder onderscheid der personen.

Luther beschrijft ook misstanden die het kloosterleven met zich meebracht. Op blz. 61 lezen we een spreuk van Bernardus: "Zo dikwijls ik bij mensen geweest ben, zo dikwijls heb ik me bevlekt." Dan vertelt Luther van een kluizenaar die geen mens wilde ontvangen. En ook van twee kluizenaren die hun moeder niet wilden bezoeken. Toen die moeder zelf naar hen toeging, deden zij de deur voor haar dicht en lieten haar huilend buiten staan. Uiteindelijk haalden zij haar over om weg te gaan en de ontmoeting uit te stellen tot het hiernamaals.

De moeder van Augustinus, Monica, komt ter sprake als het gaat over vreedzaamheid. We lezen op blz. 68: "Als zij zag dat twee mensen het niet met elkaar eens waren, sprak ze altijd naar beide zijden het beste. Het goede dat ze van de één hoorde, deelde ze aan de ander mee, maar als ze iets slechts gehoord had, zweeg ze, of verzachtte het zoveel mogelijk. Zo heeft ze veel mensen met elkaar verzoend. Dit alles geldt in het bijzonder voor vrouwen, bij wie roddelen gewoonlijk een belangrijke plaats inneemt. Zij richten vaak veel schade aan door hun kwade tongen. Dat doen vooral de bittere en giftige bruiden van de duivel. Als zij ook maar één woord van iemand horen, slijpen en scherpen ze dat om het zo bitter mogelijk aan anderen door te geven, zelfs zo erg, dat er soms ellende en moord uit voortkomt." De preken van Luther over de zaligsprekingen zijn het zeker waard ook in onze tijd nog gelezen en overdacht te worden.

Maarten Luther, Een eeuwige toevlucht, Verklaring van Psalm 90, gebonden, 97 blz., € 10,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1932-3. Mw. Drs. Christa Boerke heeft het boekje van Luther uit het Latijn vertaald en van een goede inleiding voorzien. Luther had een bijzondere voorliefde voor de Psalmen. Hij ziet het Boek der Psalmen als een kleine 'Biblia' op zichzelf, waarin op fraaie en beknopte wijze is samengevat wat men in de hele Schrift vindt. In de Psalmen, of

het nu lofpsalmen of klaagpsalmen zijn, zien we Gods kinderen in het hart. Luther stelde: wie de heilige, algemene, christelijke kerk in levendige kleuren geschilderd wil zien, moet het Psalmenboek ter hand nemen. Luther heeft veel college gegeven aan de studenten over de Psalmen. Psalm 90 heeft hij in 1534 besproken tijdens de colleges aan de universiteit. Met Psalm 90 sloot Luther zijn colleges over het boek der Psalmen af. Hierna wilde hij overstappen op het boek Genesis. Het is niet onmogelijk dat hij daarom Psalm 90 koos, dat was immers een Psalm van Mozes. Zo was de overgang naar de behandeling van het boek Genesis, het eerste boek van Mozes, vloeiend. Luther was 51 jaar toen hij Psalm 90 behandelde. Het is een mooi boekje om te lezen. In de voorrede op Psalm 90 schrijft Luther ondermeer het volgende: "Want dit moet met elkaar in verband gebracht worden, dat de hoogmoedigen verschrikt worden en degenen die verschrikt zijn opgericht en bemoedigd worden, wanneer hun bevolen wordt naar het voorbeeld van Mozes te geloven en te bidden. De stem van de wet verschrikt, wanneer zij voor de hoogmoedigen het lied zingt: 'Midden in het leven zijn wij door de dood omgeven.' Maar de stem van het Evangelie richt weer op en zingt: 'Midden in de dood hebben wij het leven.'" Luther vertolkt op de blz. 58 en 59 de aanvallen van de satan die tot lasterlijke gedachten wil leiden. De satan wijst op de zonde en dan op een toornig God. Dan wijst Luther erop dat het de Heere aangenaam is dat zo'n aangevallen kind van God zich voor God verootmoedigt. Heel treffend merkt Luther op dat kastijding door de Heere geen onterving betekent. Zo is het immers in het natuurlijke leven ook niet. We lezen het volgende: "Zo weet ook een zoon, wanneer hij door zijn vader gestraft wordt, dat de roede niet een teken is dat hij onterfd wordt; ook al ondergaat hij die roede, toch houdt hij eraan vast dat de vader zijn vader is en blijft." Op blz. 76 omschrijft Luther waarom en voor wie Mozes Psalm 90 heeft geschreven: "namelijk voor de onverstandige zondaren, om hen tot kennis van hun ellende te brengen. Want dit is wel de grootste ellende, dat wij mensen leven te midden van zulke grote en ontelbare noden, in een kort en gevaarlijk bestaan. In de zekerheid dat de eeuwige dood zal komen, en dat toch

niet voelen en ook niet voldoende begrijpen." Op blz. 90 maakt Luther onderscheid tussen eigenlijke en vreemde werken van God. De eigenlijke werken van God zijn werken van barmhartigheid: dat Hij de zonden vergeeft, dat Hij degenen die in Christus geloven rechtvaardig verklaart en zalig maakt. Vreemde werken van God zijn: dat Hij richt, veroordeelt en de onboetvaardige en ongelovige mensen straft. We eindigen deze bespreking met de laatste woorden van Luther uit de verklaring van Psalm 90: "Hier hebt u nu de Psalm zoals ik die heb uitgelegd naar wat de Heere mij heeft gegeven. Hierna zullen wij, indien de Heere ons een langer leven geeft, het boek Genesis uitleggen, opdat wij zo uiteindelijk gelukkig zullen sterven in Gods Woord en werk. Dat geve God en onze Verlosser, Christus Jezus. Amen,"

M.H. Karels-Meeuse, Het levenslied van Robert, 118 blz., € 8,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1915-3. Op eenvoudige wijze wordt het levensverhaal van ds. McCheyne, die slechts 29 jaar werd, verteld. De illustraties zijn van Rino Visser. Personen die alleen met de voornaam genoemd worden hebben niet werkelijk geleefd, de anderen wel. De geciteerde gedichten of gedeelten ervan komen uit de vertaling door ds. C.J. Meeuse. Het bekende gedicht 'De Heere onze Gerechtigheid' is vanwege de bekendheid in de vertaling van ds. J.J.L. ten Kate gelaten. Een alleszins verantwoord boekje geschikt voor de leeftijd vanaf ongeveer 12 jaar.

Ds. J.T. Doornenbal, Hanenpoten, gebonden, 265 blz., €19,50, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 90-336-0589-9. Ds. J.T. Doornenbal leefde van 1909-1975. Elke week schreef hij vele jaren een bijdrage voor het gemeentenieuws van Oene in de Veluwe kerkbode. Op een geheel eigen wijze weet hij vele voorvallen te verwoorden uit het kerkelijk, gemeentelijk en persoonlijk leven. Ernst, humor en zelfspot wisselen elkaar af. Er zijn al vijf van dergelijke bundels verschenen. Dit is de laatste bundel van nog niet eerder in boekvorm gepubliceerde kerkbodeartikelen. Lulof Dalhuisen heeft dit boek samengesteld en van een inleiding voorzien. Het boek is verlucht met

foto's. De titel van het boek is ontleend aan een bijdrage die we vinden op de blz. 31 en 32 van het boek. Daar lezen we het volgende: "In de pastorietuin wordt de strijd tegen de hanenpoten voortgezet, in de hoop op succes. Het was deze week een schokkende ontdekking dat de meeste en de ergste hanenpoten het dichtst bij de kerk groeien, onder de piramiden langs de haag om het kerkhof. Ik hoop nu maar niet dat daar symboliek in schuilt en dat we ook op Oene moeten toepassen: Hoe dichter bij Rome, hoe slechter het volk. In de hoop het onkruid te verstikken heb ik onder de piramiden lupinen laten zaaien, maar ik ben toch wel bang dat het mis is en dat ik nu deze zomer wel een heerlijk geurend lupineveld zal hebben, maar... dat de hanenpoten er onder welig zullen voortwoekeren. Het kwade onkruid moet met kracht worden uitgeroeid en dat gebeurt niet door er bloemetjes tussen te zaaien. Zo proberen wij het ook vaak in eigen hart en dan lijkt het soms mooi, maar in het verborgen woekert het kwaad voort en het wordt steeds erger. Ik dacht aan het woord des Heeren bij Jeremia: 'Braakt ulieden een braakland en zaait niet onder de doornen.' Dat is een betere weg. De ploegschaar moet er door en de wortels van het onkruid blootgelegd voor de hete zonnestralen, zodat ze doodgaan tot het laatste toe. Het is te hopen, dat wij ook deze les in praktijk leren brengen. Zulks komt ook voort van de Heere der heerscharen. Hij is wonderlijk van raad en machtig van daad." Het oordeel van ds. Doornenbal over de Nieuwe Vertaling is niet mis. Op de hem eigen wijze verwoordt hij hoe hij over de Nieuwe Vertaling denkt. We lezen op blz. 105 ondermeer: "Steeds meer raak ik overtuigd van de onbruikbaarheid van de Nieuwe Bijbelvertaling. Het bleek mij in mijn vakantie, toen ik in de kerk een overigens eenvoudig gedeelte eruit hoorde lezen en totaal niet begrijpen kon, waar het over ging. En veel meer nog nu ik haar aan tafel lees. Ze zal zich wel dicht houden bij de grondtekst, maar de taal mist doorgaans alle beeldende kracht en de kinderbijbel is vaak heel wat mooier en beter leesbaar." Op blz. 178 karakteriseert hij ds. Lamain als een krachtfiguur. "Ik ben niet zo'n krachtfiguur als mijn goede vriend ds. Lamain uit Grand Rapids, Michigan, U.S.A., die het presteerde in de 6 of 7 weken die hij in het vaderland doorbracht iedere

dag te preken, soms 3 of 4 maal per dag, die na een dag van 4 diensten nog als een wervelwind in mijn pastorie kwam binnenstormen, 's nachts om 12 uur nog een warme maaltijd naar binnenwerkte, tot 2 uur aan één stuk zat te praten, en 's morgens weer bijtijds uit zijn bed kwam, volkomen uitgerust, om zijn tocht met nieuwe energie voort te zetten. Maar ik heb toch de laatste zondag weer 3 keer gepreekt, al kost het mij waarschijnlijk meer kracht dan ds. Lamain in 10 keer." We hebben het boek met belangstelling doorgenomen. Het zal zijn weg wel weten te vinden onder de liefhebbers van de geschriften van ds. Doornenbal.

W.A. Janse- van der Meide, *Ik zal Mijn gemeente bouwen, deel 1, 376 blz., gebonden, € 28,50, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 90-336-0553-8*. Dit boek over de kerkgeschiedenis is in eerste instantie geschreven voor russische christenen in opdracht van de stichting "Friedenstimme". Dit boek is nu herschreven voor de Nederlandse situatie. De auteur is begeleid door een commissie bestaande uit: ds. M.A. van den Berg, ds. L.W. van der Meij en mevr. G. Fahner- Vos. Er zijn al veel boeken die gaan over de kerkgeschiedenis. We zouden ons de vraag kunnen stellen: waarom is dit boek verschenen? De winst van dit boek is dat personen en gebeurtenissen behandeld worden die in de gangbare boeken over de kerkgeschiedenis veelal niet voorkomen. Soms worden citaten gegeven van de behandelde personen of over de behandelde personen. Er worden ook vragen naar de situatie van nu overgebracht. We lezen daarvan bijvoorbeeld op blz. 270 onder het kopje "Wees een getuige!" het volgende: "Door de verhalen over Amandus, Eligius, Willibrod en Bonifatius heb je iets kunnen lezen over de strijd die het verkondigen van het Evangelie onder deze heidenen gekost heeft. Als er niet zulke trouwe, zelfverloochenende mannen geweest waren, zou het christendom nooit vanuit Jeruzalem zo ver gekomen zijn. En zul je ook al die zendelingen niet vergeten, van wie de namen niet bekend gebleven zijn! Gewone mensen, net als jij. Gedreven door Gods liefde om anderen redding te verkondigen door de boodschap van Jezus Christus. Zeg nooit van jezelf: 'Ach, wat kan ik nu doen voor de Heere Jezus?' Laat in je leven zien en horen dat je God lief-

hebt. Begin daarmee en wacht af of de Heere een grotere taak in Zijn Koninkrijk voor je bestemd heeft. Maar sla de kleine dingen niet over! Al zou door jouw woorden of daden één mens tot geloof komen, dan heeft jouw leven vrucht gedragen." Het boek is geschikt voor jongeren van 10 jaar en ouder. De schrijfster heeft de verhalen in de loop der jaren aan kinderen verteld en daarna opgeschreven. De auteur is lerares en moeder van vijf kinderen. Samen met haar man werkte ze voor de zending in Irian Jaya. De inhoud van het boek bestrijkt de tijd vanaf Pinksteren tot en met de tijd van de kruistochten. Het goed verzorgde boek levert goed en nieuw materiaal voor vertellingen op de basisschool of op de zondagschool. We willen u daar een voorbeeld van geven: Bernard van Clairvaux stierf op 20 augustus 1153 op de leeftijd van 63 jaar. Zijn laatste gebed luidde als volgt: "Heere Jezus, ik weet dat ik doemwaardig geleefd heb. Maar ik troost mij daarmee, dat Gij voor mij gestorven zijt en mij besprenkeld hebt met Uw bloed uit Uw heilige wonden. Gij hebt mij in de doop aangenomen en mij Uw Woord gegeven. Daardoor hebt U mij tot U geroepen en mij Uw genade en het leven beloofd. Daarop reis ik in zeker en vast geloof af." Verder lezen we op blz. 374 van deze Bernard van Clairvaux: "Zo sterven is ingaan in de eeuwige heerlijkheid. Twintig jaar na zijn dood wordt hij door de paus heilig verklaard. Voortaan wordt hij vereerd als de Heilige Bernardus, een gestorvene die ook na zijn dood nog bijzondere kracht heeft. Zou dat naar Bernards wil geweest zijn? Ik denk het niet, zeker niet als hij zichzelf 'doemwaardig' noemt. Dat betekent: ik ben een zondig mens en heb Gods straf verdiend. De abt uit het heldere dal was een door God geredde zondaar, zoals iedereen die door genade in de Heere Jezus gelooft. Hij heeft zijn taak ernstig opgevat en trouw vervuld tot dat God hem ervan verlost heeft. Daarmee kan hij je wel tot een voorbeeld zijn, maar heilig is niemand dan God alleen."

Ds. C.J. Meeuse, *Licht over Israël, paperback, 61 blz., € 6,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1916-1*. De auteur heeft vele malen het land Israël bezocht en is op veel plaatsen geweest waarover hij een gedicht heeft gemaakt. In deze bundel gedichten brengt hij zijn indruk-

ken onder woorden die tijdens zijn reizen door het land rezen in zijn binnenste. Op blz. 7 klinkt het verlangen van de auteur naar het werk Gods onder Israël door in de volgende regels:

"O God! U hebt mij Zelf gewekt tot een gebed voor Israël. Geef dat mijn roep niet koud of schel, maar liefdevol tot leven strekt: 'Beloofde Losser, ons gegeven, roep toch Uw bondsvolk weer tot leven!'"

Meerdere malen roert de auteur de toekomstige bekering van Israël aan. Ook bijvoorbeeld op blz. 42: "Dan wordt, waar vroeger Dagon werd vereerd, Uw Naam verhoogd en Israël bekeerd." Tenslotte citeren wij nog enkele regels van blz. 59:

"Dan worden goddeloosheden weer afgewend van Jakob, afgehouden takken ingeënt in de olijfboom, die, weleer door God geplant; zal groeien als een wonder van Zijn hand; want als de volheid van de heidenen is gekomen, wordt Israël, Zijn knecht, door God weer opgenomen."

B.J. van Wijk, *De Bijbelse Geschiedenis, Het Oude Testament, deel 3, 68 blz., gebonden, € 10- Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 90-336-0564-3*. De serie van 8 delen, waaruit nu deel 3 van het Oude Testament is gepubliceerd, verschijnt in samenwerking met de John Bunyan Stichting te Barneveld. De vertellingen van Van Wijk zijn al jaren bekend en geliefd. De illustraties van Adri Burghout zijn mooi. Dit deel bevat 23 verhalen om voor te lezen of zelf te lezen. Bij ieder verhaal staat een Schriftlezing, een te zingen Psalm en vragen voor iedere leeftijdsgroep. Achterin staan de antwoorden op de vragen. We mogen deze uitgave van harte aanbevelen.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE BEZINNINGSKRING BINNEN DE CLASSIS LEEUWARDEN.

Op D.V. Vrijdag 17 Februari a.s. hopen we weer onze bezinningsavond te houden.

Ds. P. Roos zal het onderwerp inleiden: „Christelijk Gereformeerd vandaag “

Voorjaarsvakantie op Texel?

Kijk alvast op www.deverrassing.com

Bungalowpark De Verrassing

Rust en ruimte, in eigen sfeer, alle jaargetijden
Brochure of reserveren? Bel 0222 31 83 91

URK ZINGT IN KAMPEN

"Gun leven aan mijn ziel"

Samen psalmen zingen met
tegenstem in de Bovenkerk te
Kampen.

DV. Zaterdag 4 Februari 2006

aanvang 20.00 uur

Toegang vrij, collecte t.b.v de
stichting "Hulp aan verdrukten
en vervolgte Christenen in Oost-
Europa" te Urk.

M.m.v:

Ds. A.A.Egas, Urk - opening

Ds. Bakker, Urk- meditatie

Harm Hoeve - organist

De Bovenkerk is verwarmd.

Deze bijeenkomst wordt gehouden in
de beneden zaal van de:
Chr.Geref. Sionskerk,
Hoofdweg 127 te Damwoude.

Aanvang :19.45 uur.

Er wordt gelegenheid gegeven voor
het stellen van vragen.

Allen van harte welkom!

PERSBERICHT

**Hogeschool Driestar educatief en
jeugdbonden organiseren studiedag**

Belijden blijft actueel

**GOUDA – In de omgang met jonge-
ren zijn de belijdenisgeschriften nog
steeds waardevol. Dat stellen de
hogeschool Driestar educatief en de
jeugdbonden HGJB, JBGG, LCJ en
HHJO. De hogeschool en de jeugd-
bonden organiseren op woensdag 5
april 2006 een studiedag over het
thema 'Belijden. Actueel'.**

De actualiteit van het onderwerp
blijkt uit de vragen die in deze tijd
voortdurend worden gesteld over
essentiële zaken die het geloof en de
belijdenis betreffen. Te denken valt
aan: de visie op God; de Bijbel; de
Persoon en het werk van de Heere
Jezus; de Persoon, de vrucht en de

gaven van de Heilige Geest; de sacra-
menten; de Kerk en het getuige-zijn
in de samenleving in de 21e eeuw. In
twee workshoprondes wordt erop
ingegaan hoe betrokkenen deze
onderwerpen vanuit de belijdenis aan
de orde kunt stellen in catechese,
jeugdwerk en onderwijs.

Hoofdinleiders op deze dag zijn ds. H.
van den Belt ('De actualiteit van het
belijden in deze tijd') en ds. P. den
Butter ('De belijdenis als lied om te
zingen!'). Daarnaast zijn er zes works-
hops waarin wordt nagedacht over de
vertaling van het onderwerp naar
catechese, jeugdwerk en onderwijs.

De studiedag wordt gehouden in het
gebouw van hogeschool Driestar
educatief in Gouda en is bedoeld voor
jeugdwerkleiders, docenten, predi-
kanten, catecheten, ouders en andere
belangstellenden. De kosten bedra-
gen € 25,- per persoon (incl. koffie,
warme maaltijd en referaten). Voor
studenten geldt een gereduceerd
tarief van € 12,50. Het programma
begint om 14.00 uur en duurt tot ca.
20.30 uur. Meer informatie en een
aanmeldingsformulier is verkrijgbaar
bij hogeschool Driestar-educatief, via
mw. K.W. Verwoert (tel. 0182-
540333, email K.W.Verwoert@driestar-educatief.nl).

Noot voor de redactie

Voor meer informatie kunt u terecht
bij:

drs. I.A. Kole
Prins Bernhardstraat 36
2825 BE Berkenwoude
T : (0182) 362588
E : i.a.kole@hetnet.nl

www.israelreizen.nl

20 maart - 11dagen
Israel op zijn mooist
o.l.v. ds. G. Bouw

29 april - 8 dagen.
Meivakantie o.l.v.
ds. L. W. v.d. Meij

Tel 0318 540415

**Wordt u die hoge belkosten
door het internet gebruik
ook beu?**

Kies voor Kliksafe-ADSL!

www.kliksafe.nl
of bel (0321) 38 56 95

kliksafe
... bewuste keus

**Klikwereld: hét internetplein
voor kinderen tot en met
12 jaar.**

Leuk, leerzaam en
verantwoord!

www.klikwereld.nl
of bel (0341) 27 49 99